

Výročná správa občianskeho združenia Jablko za rok 2014

Rok 2014 - prvý rok registrovanej činnosti

1. Poslanie združenia

Jedným z cieľov združenia je dokumentovať a mapovať zmeny v spoločnosti v oblasti školstva, menšín, kultúry, ľudských práv a „pamäte“. Publikovať články a videá o týchto témach a pomáť tak k scitlivovaniu spoločnosti na webovej stránke www.jablko.sk.

Na uskutočnenie cieľov združeniu slúžia najmä tieto činnosti:

- a) publikovanie informácií na internetovej stránke,
- b) uskutočňovanie verejných podujatí,
- c) získavanie prostriedkov na uskutočnenie cieľov združenia,
- d) vydavateľská činnosť
- f) vykonávanie podnikateľskej činnosti ako doplnkovej činnosti zameranej na plnenie ostatných cieľov.

2. Aktivity

Združenie sa venuje najmä publikačnej činnosti. Ktorá v niektorých prípadoch prechádza do praxe. Nižšie sme rozpísali témy ktorým sme sa v ostatnom roku venovali.

Menšiny

Jablko uverjenilo prvý článok ešte ako neformálne združenie sedem mesiacom pred založením občianskeho združenia, v ktorom opísalo spolunažívanie menšín na púti v obci Úhorná. Autorovi reportáže Jakubovi Kratochvílovi bola udelené čestné uznanie v súťaži Slovak Press Photo v kategórií Každodenný život. Tento článok bol prvým v téme Menšiny v ktorej sme pokračovali článkami Povolebná zabíjačka a Come closer. Začiatkom apríla 2014 na výročie úteku Vrby a Wetzlera z koncentračného tábora Osvienčim sme si tento hrdinský čin pripomenuli rozhovorom s Fedorom Gálom, ktorý vtedy pripravoval cestu po ich stopách.

foto: Jakub Kratochvíl

Prečo zostať na Slovensku

Ešte v roku 2013 sa združenie začalo venovať téme tridsiatnikov, ktorí sa rozhodli zostať na Slovensku, chcú tu žiť a pracovať. V tejto téme bude pokračovať aj v nasledujúcom roku. Občianske združenie bolo požiadané o spoluprácu katedrou Psychológie na Pedagogickej fakulte, či by táto téma mohla byť použitá na štúdijné účely. Táto spolupráca trvá.

repro z videa: Jakub Kratochvíl

Respondentmi rozhovorov boli:

Sergej Kára, *sociálny pracovník*

Štefan Chrapa, *spisovateľ, redaktor katolíckeho vysielania SRO, hudobník*

Stanka Klenerová, *mama na materskej*

Michal Hvorecký, *spisovateľ*

Tereza Šípková, *učiteľka*

brat Rajmund, *františkán a kňaz*

Ivana Šateková, *výtvarníčka*

David Turčány, *včelár a regionálny aktivista*

Stanislava Hrakotová, *novinárka*

Lucia Satinská, *jazykovedkyňa*

Peter Farárik, *učiteľ, bloger*

Karolína Koščová, *politologička*

Dzvinka Loboda, *slovenčinárka z Ukrajiny*

Mišo Hudák, *architekt*

Radana Hvorecká, *výtvarníčka pracujúca so znevýhodnenými skupinami*

Tóno Suchota, *raper*

S mnohými z nich bude Jablko naďalej spolupracovať na dokumentovaní ich príbehov.

Hedviga, prepáč

V decembri vytvorilo občianske združenie platformu na podporu Hedvigy Malinovej-Žákovej a jej rodiny, ktorá sa kvôli prenasledovaniu rozhodla odísť do zahraničia. Do tejto aktivity sa zapojilo množstvo významných osobností zo Slovenska i zahraničia. Slovákov i Maďarov, napríklad Jana Dubovcová, Dana Němcová, Peter Zajac, Fedor Gál, Juraj Kemka, Adriana Kemková, Erika Jurínová, Michal Hvorecký, Miroslav Beblavý, Viera Satinská, Ondrej Dostál, Zuzana Wienk, Egon Gál, Kálmán Petőcz, František Šebej, Ján Štrasser, Juraj Kušnierik, Mikuláš Huba, brat Rajmund, Monika Kompaníková, Mário Gešvantner, Milena Prekopová, Lucia Satinská. Verejne Hedvigu a jej rodinu podporilo viac než 200 ľudí.

repro z videa: Jakub Kratochvíl

Združenie bolo prizvané Okrúhlym stolom Maďarov na Slovensku na spoluorganizovanie demonštrácie na zastavenie prenasledovania Hedvigy Malinovej-Žákovej.

Géza Tokár z Okrúhleho stolu Maďarov na Slovensku sa k Jablku po demonštrácii vyjadril:

„Chcem sa Vám veľmi pekne podakovať za Vasu pomoc ohľadom stredajšej demonštrácii.

Reakcie a ohlasy, ktorými som stretol, boli pozitívne, osobne mám veľmi dobrý pocit z protestu. Myslím si, že sa nám - aj Vasou výraznou zásluhou - podarilo zorganizovať akciu, ktorá mala veľký význam pre Hedvigu ale aj pre občiansku spoločnosť. Podľa mňa bolo cítiť pozitívnu atmosféru, prisli Slováci aj Maďari v pomerne veľkom počte (účasť odhadujeme na viac, ako tisíc ľudí), a tým padom sme dokázali symbolicky zjednotiť široké masy.“

Školstvo

V marci sme uverejnili rozhovor s Annou Gottweisovou, učiteľkou, ktorá sa, podľa nás, výrazne zasadila o zmenu nášho školstva k lepšiemu. Tento rozhovor mal veľký ohlas u učiteľských kruhov. Prečítalo si ho viac ako 6000 ľudí. Od neho sa odvíjajú aj ostatné rozhovory a články venujúce sa školstvu. Hneď ďalší nasledoval rozhovor s učiteľom a blogerom Petrom Farárikom.

Z rozhovoru s Annou Gottweisovou:

Aká by mala byť základná vlastnosť dobrého učiteľa?

V prvom rade potrebuje odhodlanie a chcenie robiť svoju prácu. Nemôže byť rukojemníkom. Kopa učiteľov učí preto, že inú možnosť nemá. Radi by robili niečo iné, no nikde by ich nezamestnali. To je definícia učiteľa, rukojemníka. Okrem toho, že musí chcieť byť učiteľom, musí mať tiež žiakov rád. A to úplne stačí. Pretože ak má človek vzťah k práci, ktorú robí a k tomu, pre koho ju robí, už to ho núti hľadať tú najlepšiu cestu, vďaka ktorej bude prácu robiť dobre. Dobre znamená orientovať prácu na žiaka. Pretože neexistujú dve rovnaké deti. Učiteľ nemôže jednu metódu používať rovnako na dve deti. A teraz si predstavte, že ich v triede máte dvadsať, či tridsať. Ak by mi na mojej práci nezáležalo a deti by som nemala rada, tak by som učila formálne. Podľa knihy. Cvičenie 5. Vyrátané. Dobre, odchádzam. Ale ak mi na tých deťoch záleží, tak neustále hľadám, čo by pre tie decká bolo dobré vymyslieť. To isté robí rodič, ktorý chce vychovávať svoje deti dobre. A tu nastáva problém – učiteľskú prácu môže robiť iba človek, ktorý naozaj nie je preťažený, nie je unavený, nie je zdeformovaný, nie je rukojemníkom systému. A ja si myslím, že v našich školách učí mnoho rukojemníkov.

Z rozhovoru s Petrom Farárikom:

Ako vidíš rozdiely v názoroch starých a mladých učiteľov?

Niektoré z mojich článkov boli nešťastne pochopené, že ide o spor starí vs. mladí. Skôr mi išlo o poukázanie na fakt, že v spoločnosti je nejaká predstava, podľa ktorej mladí nemajú záujem o učiteľské povolanie. Učiteľstvo študuje čoraz menej ľudí a potom, aj keď skončia, nechcú nastúpiť do škôl kvôli nízkym platom a neatraktívnosti profesie. Nie je spoločensky uznaná a deti sú také a onaké. Ale ja poznám veľa mladých ľudí, ktorí by chceli učiť, ale často učia aj viac rokov iba na zástup. Ak vôbec nejakú šancu dostanú. Voľných miest je na školách málo. Stačí si pozrieť inzeráty na oficiálnych weboch, kde školy dávajú ponuky - je ich len zopár. Človek má veľmi malú šancu zamestnať sa a je to spôsobené sčasti aj tým - ale nie len, že na učiteľských miestach je dosť veľa dôchodcov. Nechcel by som im zakázať pracovať, ale myslím, že treba dať šancu aj mladým. Je pravda, že majú viac skúseností a mladí učitelia zákonite robia chyby, aj ja ich robím, učím tri roky a viem, že niektoré hodiny sú zlé, nie každá hodina sa podarí. Ale musíme sa to naučiť v praxi. Lebo nikto nevykročí z vysokej školy skúsený.

Ukrajina

Vo februári sme začali uverejňovať články o aktuálnej situácii na Ukrajine. Oslovili sme osobnosti, aby sa k tejto téme vyjadrili. Články sme nechali preložiť aj do ukrajinčtiny, aby boli prístupné aj pre tých, ktorých sa týkajú najviac. Spojili sme sa s fotografom Michalom Burzom, ktorý bol na Majdane a poskytol nám aktuálne fotografie. Hneď po jeho návrate sme s ním spravili rozhovor. Michala sme podporili aj súkromnými zdrojmi na ďalšej ceste na Ukrajinu. Jeho fotografie získali prvé miesto v súťaži Slovak Press Photo 2014.

foto: Michal Burza

Téme sa Jablko venovalo aj akciou symbolického cintorína so 109 krížami pre obete z Majdanu, ktoré v máji postavilo na nábreží v Bratislave. Cintorín bol prevezený z Prahy, kde túto pietnu spomienku pripravilo občianske združenie Dekomunizace. Pietnu reč na Vajanského nábreží predniesol kňaz a bývalý politický väzeň Anton Srholec. O tejto spomienke informovali viaceré médiá, napríklad denník SME a týždenník .týždeň.

foto: Boris Németh

Pamäť

Pripomínať si 21. august 1968 bolo pre nás tento rok dôležitejšie než kedykoľvek predtým. Oslovili sme preto šestnástich ľudí a spýtali sme sa ich, ako to vidia oni. Od pätnásťročnej študentky až po ľudí, ktorí August zažili.

Pri príležitosti výročia 17. novembra sme uverejnili rozhovor s Českou disidentkou a psychologičkou Danou Němcovou.

Z rozhovoru s Danou Němcovou:

Nebola občianska statočnosť spojená so strachom o najbližších, o deti?

Nemůžu to obejt – já to mám totiž zapuštěné v tom křesťanském postoji. Děti jsou dar. A staří lidé, kteří snad už ani na vesnici nežijí, vždycky říkali takové úsloví: „Když dá Bůh králíčka, tak dá i trávníčka.“ A ono se to opravdu nějak vyplnilo. Bez jakéhokoliv násilí, úsilí, které bych já musela zkoušet vůči dětem, nebo vůči nějaké hmotné nouzi, vždycky se to nějakým způsobem vyřešilo. Buďto jsem z nich mohla udělat přízpůsobivé sobce, nebo je nechat s námi sledovat náš postoj. A ony z toho měly opravdu, myslím, užitek – nenutili je do Pionýra, nenutili nás k takovým opičárnám jako fangle v oknech, protože náš postoj byl jasný.

Ako vnímate spoločnosť dnes? Myslím tú najmenšiu možnú časť spoločnosti.

Rodinu.

Mám trochu strach, že rodiny jsou už natolik liberální a věnují se kariéře a já nevím čemu všemu, že pro děti nejsou obrazem. Že je neučí rozlišovat mezi dobrým a zlým. Já myslím, že i když je na rodičích něco špatně, dítě se vymezí aspoň nějak, ale když je tam naprostý nedostatek kontaktu, to mi připadá nebezpečné. Pokud děti nemají vzory v rodině, pak hledají vzory někde jinde. Dají se dohromady s nějakou partou a hulí mařenu. Když jdou do skautingu, tak je to fajn. A když žijí po diskotékách a hledají jenom nějaké „vzrůšo“, to je škoda. Ale někteří mladí jsou opravdu hledající a snaživí. Mladí by mělo mít nějaké ideály. Jenomže spousta z nich zase tím, že mají otevřené všechny možnosti, strašně těká po povrchu a nevím, jestli jsou vedeni k tomu, aby si věci přebírali poctivě.

A čo je dnes ten nepriateľ?

Já myslím, že nepřítel je to, co nás v podstatě rozptyluje, nevede nás k tomu, abychom se snažili něco pochopit, že jenom konzumujeme a uchopujeme. Současný nepřítel je konzum a sobectví a máme ho v sobě. Vnitřní nepřítel je největší „podraták.“ Od vnějšího nepřítele člověk utrpí opravdu všelijaké ústrky a kriminály a já nevím co všechno. Od svědků z padesátých let víme, že zápasem s nynějším nepřítelem lidé spíš osobnostně zpevnili. Ale když jsme ponecháni svému egu napospas, je to docela nepřítel.

Čo sa deje v okolí

Koncom januára sme publikovali reportáž z Klubu Mariachi v Nitre ktorý koncom roka 2013 napadli neonacisti. V tomto období sme tiež začali spoluprácu s Alianciou Starou Tržnicou, združením oživujúcim Starú Tržnicu v centre Bratislavy a tiež s Pohodou, naväčším letným multikultúrnym a multižánrovým festivalom na Slovensku. Ako mediálny partner sme uverejnili dvanásť videí z festivalu Pohoda, kde sme sa zamerali najmä na návštevníkov. Začiatkom júna pre nás Stanka Harkotová napísala článok o povodniach v Bosne a Hercegovine. Článok bol doplnený fotografiami Michala Burzu.

Ľudia bez domova

Od jari sa venujeme téme Ľudí bez domova. Ako mediálni partneri sme sa podieľali aj na propagácii festivalu Mesiac bez domova a festivalu Design Week, ktorého hlavným hosťom bol Curro Claret.

Knihy a kníhkupectvá

Taktiež sme celý rok písali o knihách a o malých kníhkupectvách. Na tejto téme spolupracujeme s kníhkupectvom a vydavateľstvom Artforum, ale aj s inými malými kníhkupcami, napríklad s vydavateľstvom Baobab a kníhkupectvami Pod Vrškom a Ex libris v SNG.

3. Súhrn akcií a partnerstvá

Umiestnenie symbolického cintorína obetí Majdanu na bratislavskom nábreží
Spolupráca na demonštrácií na podporu Hedvigy Malinovej
Prezentácia Jablka na konferencii **Jump**, na ktorú sme boli pozvaní
Využívanie obsahu Jablka pri vyučovaní Psychológie na **Pedagogickej Fakulte UK**
Festival **BRaK** - mediálny partner
Festival **Designweek** - mediálny partner
Festival **Bažant Pohoda** - mediálny partner festivala
Festival **Mariachi** - mediálny partner
Festival **Mesiace bez Domova** - mediálny partner
Spolupráca s **Nadáciou Milana Šimečku** na správe o Rómoch
Spolupráca s kníhkupectvom **Artforum** na téme knihy a kníhkupectvá a Ukrajina

4. Hospodárne a majetok združenia

Majetok združenia tvoria členské príspevky, dotácie, granty od právnických osôb, dary od fyzických osôb a iné príjmy dosiahnuté v súlade so stanovami a všeobecne záväznými predpismi.

V prvom roku fungovania podporila Jablo Aliancia fair play príspevkom 100 €. Od malých súkromných darcov sme dostali v prvom roku fungovania spolu 85€. Tieto financie boli použité na režijné náklady 2 x 50 € na financovanie video servera spoločnosti VIMEO a 85€ bolo rozdelené medzi piatich autorov článkov. Všetky ostatné náklady, ktoré združenie v prvom roku fungovania využilo, boli uhradené zo súkromných zdrojov členov združenia.

5. Členovia združenia a spolupracovníci

Členovia

Anna Kratochvílová - autorka rozhovorov
Jakub Kratochvíl - autor videí, rozhovorov a článkov
Pavol Sopko - designer a programátor webu jablko.sk

Spolupracovníci

Mária Miklušičáková - autorka článkov, jazyková korektúra
Tímea Becková - autorka článkov, jazyková korektúra

*Jakub Kratochvíl, Anna Kratochvílová a Pavol Sopko
V Bratislave 12. 1. 2015*